

POLAZIŠNE TEZE I ZADACI

ekspertne grupe Područja za pravosuđe i kriminalistiku Savjeta GO SDP Zagreba

Konstituirajući Područje za pravosuđe i kriminalistiku Savjeta Gradske organizacije SDP-a Zagreba, uvjereni u ozbiljnost zadataka koji pred nama stoje, suglasili smo se oko sljedećih utvrđenja:

- da temeljita i korjenita reforma pravosuđa danas predstavlja prvorazredan zadatak koji istovremeno iziskuje hitnost u postupanju, ali i sustavnu analizu uzroka i ishodišta krize u ovome području;
- da bez istinski stručne, učinkovite, nepolitizirane, nepristrane i nezavisne sudbene vlasti nije moguće ostvarenje ideala vladavine prava i pravne države, a time niti ostvarenje temeljnih postulata suvremenih demokracija;
- da samo vrhunski profesionalno i moralno besprijekorno sudstvo može na doličan način pristupiti procesuiranju predmeta od šireg društvenog interesa, posebno predmeta vezanih za reviziju postupka pretvorbe i privatizacije;
- da svaka politička vlast koja ne ulaže dostatne napore radi izgradnje primjerenih pravosudnih institucija iznevjerava povjerenje svojih građana;
- da je Republika Hrvatska u trenutku državnopravnog osamostaljenja naslijedila pravosudni sustav koji je bio sustavno zanemarivan i marginaliziran, ali je u svojim osnovama odgovarao temeljnim strukturalnim i funkcionalnim osobinama pravosuđa kontinentalnoeuropske pravne tradicije;
- da je politička vlast u posljednjih je deset godina učinila niz koraka koji su ionako nezavidno stanje pravosuđa učinili još gorim, tako da se danas bez ograda može govoriti o općoj krizi pravosuđa u Hrvatskoj;
- da se neki od osnovnih uzroka krize nalaze u sljedećim elementima prakse aktualnog režima:
 - u politiziranosti sustava izbora pravosudnih kadrova koji je doveo do odljeva kvalitetnih kadrova iz državnih pravosudnih institucija te odabira politički podobnih i problematično stručnih osoba, i to na vodeća mjesta pravosudne hijerarhije;
 - u političkim pritiscima i utjecanju na djelovanje pravosuđa, često kanaliziranih posredstvom predsjednika sudova kao posrednika u ostvarenju državne politike, kao i instrumentaliziranih državnih medija;
 - u sustavnom propuštanju planiranja i realizacije osnovnih pretpostavka za učinkovito djelovanje pravosuđa, posebno sustava ovrhe, stečaja i izvršenja kaznenih sankcija;
- da je značajno poljuljano povjerenje javnosti u pravosudne institucije, a da je društveni ugled pravne profesije u opadanju;
- da je pravosuđe u najširem smislu, osim politički uvjetovanim disfunkcionalnostima, opterećeno i drugim problemima, kao što su:
 - korupcija;
 - neprilagođeno zakonodavstvo (ali i prečeste promjena zakona bez adekvatne pripreme);
 - izostanak stručnog usavršavanja i izobrazbe pravosudnih kadrova;
 - nedostatno i nesustavno objavljivanje i praćenje sudske prakse, te
 - nedostatak ili neodgovarajuća struktura kvalificiranih pratećih pravosudnih službi (npr. službe dostavljanja, službe sudskih izvršitelja, zapisničarske službe, službe besplatne pravne pomoći i službe stručnih suradnika, pravosudne policije kao i

odgovarajućih sudskih registara, posebno registra trgovačkih društava i zemljišnih knjiga);

- da se kriza pravosuđa iz sfere državnih institucija (sudstvo, državno odvjetništvo, državno pravobraniteljstvo) reflektira i u drugim, nedržavnim ili poludržavnim granama pravne struke kao što su odvjetništvo i javno bilježništvo, pa stoga u sustavnim reformama pravosuđa treba obuhvatiti i te dijelove pravne profesije;
- da su čak i one učinjene reforme koje su načelno bile potrebne i dobrodošle (kao što su povećanja sudačkih primanja i sudskih pristojbi, promjene organizacijskih zakona i sl.) zbog loše pripremljenosti, nedovoljnih dijagnoza i pogrešaka u provođenju često imale posljedice suprotne od željenih.

Prihvaćajući se rasprave i planiranja reforme pravosuđa na ovim pretpostavkama izražavamo svoje iskreno uvjerenje da:

- temeljni zadatak reforme treba biti usmjeren na podizanje kvalitete pravosudnih kadrova na svim, a posebno na vodećim razinama;
- najhitnije treba zaustaviti trendove politiziranja i pada kvalitete u imenovanju sudaca;
- treba temeljito propitati koncepciju i djelovanje Državnog sudbenog vijeća kao tijela koje je prema Ustavu najodgovornije za kakvoću kadrovskih rješenja u pravosuđu, kao i djelovanje drugih tijela na vrhovima pravosudne hijerarhije – Ustavnog suda, Vrhovnog suda, Upravnog suda te državnog odvjetništva;
- treba provjeriti legalnost i legitimnost dosadašnjih imenovanja osoba koje obnašaju dužnosti u pravosuđu;
- koristeći legalne metode treba onemogućiti da pravosudne funkcije (a osobito visoke položaje u sudbenoj vlasti i drugim s njom povezanim vlastima) zauzimaju osobe koje su:
 - osvjedočeno nestručne i nesposobne za obavljanje svojih zadataka;
 - kompromitirane pristranim i jednostranim ponašanjem, a posebno svojim šovinstičkim i netolerantnim izjavama kao i izjavama koje narušavaju temeljne ideale vladavine prava i pravne države;
 - u obnašanju pravosudnih položaja djelovale s evidentno stranačkih pozicija;
 - na druge načine teško osramotile dostojanstvo odgovornih službi koje su im povjerene;
- broj i primanja sudaca i drugih pravosudnih službenika kao i pripadnika drugih grana pravne profesije treba uskladiti s dostojanstvom funkcije koju obnašaju, komparativnim odnosima u pravnoj i drugim profesijama, te potrebama i mogućnostima zajednice.

Imajući u vidu sve ranije navedeno, odlučili smo pokrenuti akcije koje bi trebale doprinijeti sustavnim i dalekosežnim promjenama u području pravosuđa, pri čemu smo sebi postavili sljedeće dugoročne, srednjoročne i kratkoročne zadatke:

- izraditi sustavnu dijagnozu stanja u pravosuđu s povijesnim, komparativnim i empirijskim kriterijima za evaluaciju;
- odrediti pretpostavke i ciljeve korjenite reforme i redosljed koraka koje treba poduzeti, a koji bi doveli do ostvarenja ideala kompetentnog i učinkovitog pravosuđa koje će uživati povjerenje u očima stručne i opće javnosti.

Članovi ekspertne grupe Područja za pravosuđe i kriminalistiku: